І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 31. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 17-го ЛЮТОГО 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 17, 1965 No. 31. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 16-го лютого 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ХВАЛИТЬ РОЛЮ НАУКИ в трьох звітах, які він переслав Конґресові. Президент в річних звітах про Крайову Наукову Фундацію, Корпорацію Комунікаційних Сателітів і про участь ЗДА в Міжнародній Аґенції Атомової Енерґії закликає американське громадянство „розуміти ті глибокі зміни, які обіцяє людству наука". Президент заявив, що жадна ділянка життя не є без того, щоб не мусіла рахуватися з тими здобутками, які несе теперішня наука. Президент згадав про те, що при кінці другої світової війни здавалося, що наука несе кінець теперішній культурі й цивілізації, але тепер виявляється, що атомова енерґія може служити людству.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ВІДКЛАДАЄ НАПІЗНІШЕ СПРАВУ ЗАКОНУ ТЕФТА - ГАРТЛІ, бо хоче щоб Конґрес раніше схвалив інші законопроєкти, які демократичний уряд уважає за свою цьогорічну програму. Зорганізоване робітництво вважає за головне своє домагання скасування 14 секції робітничого закону Тефта - Гартлі, згідно з якою стейти можуть ухвалювати так звані закони „про право на працю", згідно з якими робітники можуть діставати працю, не бувши членами робітничих спілок. Тепер 19 стейтів мають такі закони, і робітництво хоче позбутися цих „законів про право на працю". Президент Джансон обіцяв у своєму Зверненні про Стан Унії, що рекомендуватиме Конґресові скасувати 16-ту секцію Б закону Тефта - Гарлі.

ВАШИНГТОН МАЄ БУТИ ГАРНИМ І ВЕЛИКИМ МІСТОМ — твердить президент Джансон і звертається до Конґресу вже з третім зверненням в цій справі цього року. В найновішому зверненні Президент рекомендує в столиці нові коледжі, поліпшення в школах, кращу опіку над здоров'ям, ліпшу допомогу потребуючим та кращі мешкання. 21-го січня Президент вислав був звернення в справі бюджету столиці, а 2-го лютого рекомендував енерґійніше поборювання злочинів.

СЕНАТОР ДЖЕВІТС ПОВАЖНО ДУМАЄ ПРА КАНДИДАТУРУ НА ПОСАДНИКА міста Ню Йорку, хоч два тижні тому відкинув був таку пропозицію своїх приятелів. 60-річний сенатор думає тепер про те, що він, як уродженець Ню Йорку, повинен очолити адміністрацію цього міста та вилікувати всі його болі. Він повинен також допомогти Республіканській партії в тому, щоб при найближчих виборах вона здобула провід міста та була сильна при дальших виборах, коли вирішуватимуть, хто має більшість в стейтовій леґіслятурі, яку очолювали в 1964-му році демократи. Коли б він був посадником Ню Йорку, то міг би жити із своєю родиною, бо його жінка і троє дітей постійно живуть в цьому місті.

ДІН БИРЧ ЗАЯВИВ, ЩО ВІН ПРОТИ ЗОСНОВУВАННЯ ТРЕТЬОЇ ПАРТІЇ, бо республіканські консерватисти, прихильники колишнього сенатора Беррі Ґолдвотера будуть старатися, про те, щоб Республіканську партію вести в дусі консервативних ідей, які в минулорічних виборах підтримував сенатор Ґолдвотер. На думку Бирча, голови Республіканського Крайового Комітету, який залишає це становище, — хто думає про третю Консервативну партію, той повинен знати, що діється в тих державах, де є багато політичних партій, і де дуже часто не можна зорганізувати уряду внаслідок розбіжности політичних поглядів.

ПАСАЖИРСЬКІ ЛІТАКИ ІЗ ШВИДКІСТЮ БІЛЬШОЮ ВІД ЗВУКА не є вже більше мрією, бо летунська Компанія Буїнґ вже плянує їхню продукцію, як про це говорив представник цієї Компанії Вілліям М. Аллен на прийнятті Крайового Транспортового Товариства у Вашинґтоні. Спершу мають збудувати цивільний пасажирський літак на взір військового літака С-5А, який зможе вести майже 700 пасажирів і то по дуже зменшених цінах. Але нові пасажирські літаки матимуть швидкість більшу від звука і зможуть вести також коло 700 осіб.

У СВІТІ

ІНДІЙСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ САРВЕПАЛЛІ РАДАКРІШНАН КРИТИКУВАВ уряд прем'єра Ляла Багадур Шастри за невміння так повести справи у мовному конфлікті на Півдні Індії, щоб оминути тамошнього проливу крови. Згідно з індійською конституцією, від 26 січня 1965 року, в 15 років після її схвалення, англійську мову, як урядову, має заступити мова гінді. Внаслідку бурхливих демонстрацій прихильників і противників такої реформи — є вже десятки вбитих. Сам названий президент Індії не знає мови гінді і промовляє завжди по-англійськи.

ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКИЙ УРЯД РАЗОМ ІЗ ПАРТІЙНИМИ ЛІДЕРАМИ НАРАДЖУЄТЬСЯ над ревізією так званої доктрини Гальштайна, за якою Західня Німеччина має зривати дипломатичні взаємини з усіма тими країнами, які входять у зв'язки з комуністичною Східньою Німеччиною. Існування тієї доктрини поставило уряд у Бонні у важку ситуацію, коли на кінець цього місяця заповівся з відвідинами до Єгипту східньо-німецький комуністичний диктатор Ульбріхт. Ця доктрина перешкоджує теж нав'язання тісніших взаємин з Польщею, ЧСР і іншими сателітними державами.

ПОЛІЦІЯ І ВІЙСЬКО В МАЛЯЙЗІЇ ЗЛІКВІДУВАЛИ впродовж трьох днів останній висад групи індонезійських терористів-партизанів. Одного з них вбито, 12-ох схоплено на суходолі, а решту 10-ох, що пробували втікати, схоплено на морі.

У БРИТАНІЇ ВІДБУДУТЬСЯ, МАБУТЬ, НОВІ ВИБОРИ, вже з весною цього року. Соціялістичний уряд Партії Праці, прем'єра Гаролда Вільсона, опинився в дуже важкій ситуації: він заповів був перевести, як одну з своїх найперших реформ, націоналізацію, себто удержавлення стального промислу. Але він має всього на трьох послів більше від з'єднаної консервативно-ліберальної опозиції. 9 ліберальних послів заявили, що вони „голосуватимуть „проти", а тепер кілька соціялістів заявили, що вони „стримаються". Це значило б, що уряд програє.

ПАПА ПАВЛО VI ПРИЙНЯВ НА СПЕЦІЯЛЬНІЙ АВДІЄНЦІЇ ДВОХ ПРАВОСЛАВНИХ МИТРОПОЛИТІВ, Мелітона і Хризостомоса, представників царгородського патріярха Атенаґораса І. Обнявши митрополита Мелітона Папа заявив, що „в майбутності можна буде сказати: закінчились сотні років історії і розпочалась нова епоха у відносинах між Католицькою і Православною Церквами".

НОВИМ ПРЕМ'ЄРОМ ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ СТАВ Д-Р ФАН ГУІ КВАТ, 56-річний лікар. Головою держави залишився Фан Хак Суу, а новим міністром закордонних справ став д-р Тран Ван До, також лікар, який був головою південно - в'єтнамської делеґації на Женевську конференцію у 1954 році, що закінчила була французьке володіння в Індо-Унитаї та поділила Індо-Китай на В'єтнам, Ляос і Камбоджу, та ще й В'єтнам на північну комуністичну і південну вільну частини. Новий уряд має підтримку генералів.

ПРЕЗИДЕНТ ВИСОКО ОЦІНЮЄ РОЛЮ НАУКИ У ВІЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Вашинґтон. — Президент Джансон переслав Конґресові звіти про стан і потреби науки і при цій нагоді висловився про ролю науки в житті країни. Він заявив, що треба розуміти значення науки, яка вже спричинила великі зміни на наших очах, і яка в майбутньому обіцяє ще глибше змінити життя людини. Президент вислав Конґресові річні звіти про Крайову Наукову Фундацію, про Корпорацію Комунікаційних Сателітів та про те, що ЗДА мусять бути членом Міжнародної Аґенції Атомової Енерґії. Президент твердить, що вільне суспільство мусить глибоко розуміти тісний зв'язок між наукою та публічним життям. Крайова Наукова Фундація була заснована в 1950-му році, коли панували песимістичні настрої в справі розвитку наукових дослідів, і коли здавалося, що наука дійшла до таких вислідів, які можуть знищити все людство. Але ЗДА заснували Наукову Фундацію, яка вже тепер виявила, що треба відкинути песимізм в справі наукових здобутків, бо наука буде служити людству, щоб воно могло краще жити на Землі. Наука передає свої здобутки технології й промислові, вона поліпшує життьові умови людини; вона збільшує нашу безпеку й скріплює наші змагання до миру й справедливости в світі. Президент заявив, що його уряд радо займається улюбленою думкою про те, що наука впливає на суспільство, і тому це суспільство мусить контролювати науку. Президент погоджується в цій справі з думками директора Крайової Наукової Фундації — д-ра Ліленда Дж. Гейворта, який заявив, що впродовж життя однієї людської ґенерації наука глибоко вплинула на кожну ділянку людського життя. Тепер вже є ясним для кожного, що дальший поступ в науці й технології є основним для тієї цілі, яка стоїть перед американським народом, який мріє про „величнє громадянство". У зверненні до Сателітньої Корпорації Президент заявив, що ціллю ЗДА є, щоб ця Корпорація причинилася до кращого порозуміння між людьми. Корпорація Комунікаційних Сателітів заснована в 1962-му році. Вона має — 137 000 уділовців і коло $190 мільйонів капіталу.

Раск вернувся до праці — конферував з Президентом про напружену ситуацію

Вашинґтон. — Державний секретар Дін Раск вернувся до праці з Флориди, де він, захворівши на важку грипу, перебував два тижні. Негайно після свого приїзду до столиці, Раск конферував в минулий понеділок 15 ц. м. вечером з президентом Джансоном про напружену міжнародну ситуацію у зв'язку з розвитком воєнних подій у В'єтнамі. Запитаний журналістами про те, чи Уряд проголосить в цій справі якусь офіційну заяву, державний секретар висловив переконання, що така заява появиться, але не подав докладного часу. Речник Білого Дому ствердив, що покищо не виготовляється ніякої офіційної декларації. Американський Уряд стримується з сформулюванням остаточного свого становища в справі В'єтнаму до часу з'ясування становища, що його займе совєтський уряд після повороту Алексєя Косиґіна до Москви. Загально передбачується загострення совєтського курсу під натиском збоку Комуністичного Китаю, але одночасно керівні кола у Вашинґтоні висловлюють переконання, що Москві залежить на тому, щоб виминути вибух великої війни з приводу В'єтнаму, та щоб не зривати „мирного співіснування" з Заходом. Трудність у формулювані становища Уряду полягає — твердять коментатори — ще й у тому, що в американській політичній верхівці існує поділ поглядів і становищ. Хоч більшість Конґресу й народу підтримала Президента в рішучій акції проти Північного В'єтнаму, проте, наприклад, голова сенатської Комісії для закордонних справ, сен. Фулбрайт висловився недвозначно за пропозицією, яку зголосив генеральний секретар ОН У Тант, щоб „переговорювати, замість воювати".

Третя сесія семінару для інвестицій

Сьогодні, в середу, ввечері о год. 8 відбудеться в Українському Інституті 3-тя сесія семінару під керівництвом Вол. Бакада. На програмі: „Як інвестувати в нерухомості". Доповідатимуть гол. предсідник УНСоюзу Йосиф Лисогір і Аделф Вайлі, консультант в справах нерухомих маєтків.

В програмі І-ої сесії, що відбулася 3-го лютого, виступали такі українські спеціялісти у справах інвестицій: Богдан Кекіш — старший економіст, Михайло Метрінко — співвласник „фльору" на біржі, Теодор Дзюба — реєстрований репрезентант та Олександер Данко — аналіст. В програмі другої сесії попередньої середи виступали з доповідями та давали пояснення, крім М. Метрінка, такі українські спеціялісти: Вілліям Музика — секретар аналіст, Вол. Гендрик — репрезентант нафтової індустрії, Йосип Сміндак, Вілліям Модрейко — менаджер компанії, М. Крейн — його співробітник, та Стенлі Сподарик — фахівець у муніципальних бондах.

Четверта і остання сесія семінару, „Як інвестувати" відбудеться в наступну середу 24 лютого.

Зацікавлення українців, що хочуть інвестувати, широке. Авдиторія Українського Інституту на обох сесіях була виповнена.

ПЕЙПІНГ ЗАКЛИКАЄ МОСКВУ ДО АКЦІЇ ПРОТИ АМЕРИКИ

Гонґ Конґ. — Комуно-китайський міністер закордонних справ, маршал Чен-ї, звернувся з виразним закликом до Совєтського Союзу — зірвати з політикою коекзистенції та приєднання до спільного фронту з Китаєм проти „американського імперіялізму". Водночас, Чен-ї заявив, що „не може бути мови" про співіснування Комуністичного Китаю з Америкою та що у відношенні до „американських імперіялістів" необхідно зайняти якнайрішучіше становище — спільним совєтсько-китайським фронтом. Чен-ї виголосив у тому дусі велику промову на прийнятті, що його влаштував совєтський амбасадор в Комуністичному Китаї, Степан Червоненко, у зв'язку з 15-річчям пакту приязни між Москвою і Пейпінґом. У тій своїй промові маршал Чен-ї знову заатакував персонально президента Джансона найпоганішою лайкою: „Шеф американських піратів — заявив він — Джансон особисто наказав бомбардування Демократичної Республіки В'єтнаму, поширюючи війну в Індо-Китаї. Американський імперіялізм найжорстокіший в усьому світі. Мирне співіснування з імперіялізмом З'єднаних Держав, які проводять політику аґресії і війни, не входить в рахубу. Необхідно вести у відношенні до Америки політику зуб-за-зуб". Далі він заявив, що це „міжнародний обов'язок" поспішити „з всебічною допомогою народам в їх революційній боротьбі проти З'єднаних Держав". Чен-ї зажадав „конкретних актів" проти Америки та ствердив, що „на конкретних діях проти американського імперіялізму можна буде перевірити китайсько - совєтську єдність, яка в таких діях може скріпитися і розвинутись". На тому прийнятті були приявні комуно - китайський прем'єр Чу Ен-лай і інші лідери китайських комуністів. Промову маршала Чені коментатори характеризують, як своєрідний ультимат Пейпінґу на адресу Москви — або загострити московсько - пейпінґський спір, або злагіднити його на базі спільного протиамериканського фронту. Звертають увагу, що совєтський прем'єр Косиґін, перебуваючи в столиці Північної Кореї настоював, щоб у тамошньому спільному комунікаті — поруч з лайкою проти „американського імперіялізму" у китайському стилі — говорилося також про „співіснування з країнами різної економічної системи". Тому тепер сподіваються остаточного з'ясування становища Совєтського Союзу у відношенні до Заходу, Комуністичного Китаю та Півдня Азії.

Лідер Робітничої партії Австралії відвідав українську громаду в Мельбурні

Мельбурн, Австралія. — Як повідомляють одержані щойно тепер у ЗДА австралійські українські часописи, дня 6 грудня м. р. відомий австралійський діяч — лідер федеральної Лейбористської (Робітничої) Партії Австралії Артур Колвел відвідав українські установи в Мельбурні й околиці. Склавши візиту українському католицькому єпископові в Австралії Іванові Прашкові, Артур Колвел відбув зустріч з численною українською репрезентацією, до якої входили представники Союзу Українців Українських Організацій Австралії під проводом інж. М. Болюха, місцевої Української Громади та українських газет „Вільна Думка" й „Українець в Австралії". Редактори цих газет Орест Питляр, Ігнатів та Р. Гіжовський відбули також окрему розмову з Колвелом, на тему ставлення Лейбористської Партії та її провідників до української еміґрації в Австралії та її політичних змагань. В 1948-49 роках, коли українці почали іміґрувати до Австралії, Артур Колвел був міністром іміґрації в уряді Чіфлі. Лейбуристська Партія Австралії є тепер головною опозиційною партією в австралійському федеральному парляменті.

В Дітройті помер суспільно-громадський діяч — Франко Гузіль

Дітройт, Міш. (В. П.) — В понеділок, 8-го лютого ц. р. у вечірніх годинах помер на 76-му році життя в одній лікарні Дітройту широко відомий та загально шанований громадський діяч — Франко Гузіль. Уродженець Перемиської землі, прибув молодим хлопцем до ЗДА вкоротці перед 1-шою світовою війною. Деякий час жив у Канаді, а так близько 40 років у Дітройті, де від майже перших днів побуту аж дослівно до години своєї смерти віддано працював у цілому ряді суспільно - громадських установ, занимаючи в них провідні місця. Довголітній член Ширшої Ради Українського Конґресового Комітету Америки, колишній голова місцевого Відділу УККА, делеґат на Конвенції Українського Народного Союзу, бувший голова 75-го та 175-го Відділів УНСоюзу, активний член та голова широко відомого хору „Думка", довголітній член Дирекції Українського Народного Дому, жертвенний діяч ЗУАДК-у, провідний член парохіяльної ради Православної Церкви Пресвятої Тройці та цілого ряду інших установ. Похорони с. п. Франка Гузія відбулися в четвер 11-го лютого, на Форест Лавн при участі громадянства та представників громадських установ. Цю болючу втрату відчуватиме дітройтська громада довший час, як також пам'ять про Нього залишиться в громаді, для якої Покійний вложив так багато корисної праці.

РОКОВИНИ БЕРЕСТЕЙСЬКОГО МИРУ

9 лютого ц. р. минуло 47 років від підписання в Берестї Литовському мирового договору між Українською Народною Республікою, яка саме недавно, 22 січня 1918 р. проголосила свою державну суверенність, з одного боку, та державами т. званого почвірного союзу — Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною — з другого.

За тим договором названі держави визнали Українську Народну Республіку. Німеччина й Австро-Угорщина вислали свої війська на допомогу Українській Народній Республіці проти московсько-большевицької агресії і у спільній дії з українськими військами швидко очистили цілу територію УНР від большевиків. Австро-Угорщина зобов'язалась у тайному додатку до договору створити з Східньої Галичини та північної Буковини окремий автономний коронний край. Однак після революції в Німеччині та упадку німецької монархії республіканська Німеччина уневажнила Берестейський договір в своєму договорі в Рапалльо з Совєтами в 1922 році, а розпад Австро-Угорщини автоматично уневажнив той договір з австрійського боку. Під натиском поляків австрійський уряд ніколи не здійснив згаданої клявзулі про відокремлення української частини Галичини й Буковини в окремий автономний край. До історії України перейшов Берестейський мировий договір як перше міжнародне визнання її державної самостійности на великій конференції в новітніх часах, дармащо, з уваги на дальші наслідки того договору, його сутня вартість стала для аналітиків питанням дискусійним.

Українська делеґація на конференції у Берестї

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

МИТРОПОЛИТ МАКСИМ ГЕРМАНЮК ПРО УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ І КАТОЛИЦЬКИЙ ПАТРІЯРХАТ

Вінніпеґ. — „Мене втішила заява, що наші православні брати заповіли свої старання у справі Патріярхату" — ствердив у висновках своєї доповіді виголошеної тут в середу 3 лютого ц. р. український католицький митрополит Канади Кир Максим Германюк.

„Коли вони діб'ються свого Патріярха, — я буду перший, що привітаю його. А коли буде Український Православний Патріярх і Український Католицький Патріярх, я певний, що повториться той світлий момент з історії України, коли Митрополит Рутський і Митрополит Могила знайшли спільну мову і Україна заговорила устами свого власного Патріярха. Бажаймо Патріярха одні і другі! Щоб на Соборі Православний Патріярх чи Католицький Патріярх говорив в імені українців і щоб нас не репрезентували наші вороги! . . ."

У своїй доповіді, виголошеній на зібранні представників українських громадських і релігійних установ й організацій, священиків і редакторів української преси Владика Митрополит заповів також дальші заходи в справі створення Українського Католицького Патріярхату. „Як гільки відбудеться інсталяція новонайменованих кардиналів, в тому і їх Еміненції Кардинала Йосифа Сліпого, почнемо енергійну акцію за Український Патріярхат" — заявив Владика. —

„Будемо домагатися нічого більше, як тільки того, що нам належиться Божим правом і заслугами наших Владик-Мучеників, Священиків-Ісповідників та всього страдального Українського Народу перед Христовою Церквою і перед світом. Мусимо скінчити зі станом, коли помагаємо нашим ворогам, що не хочуть Українського Патріярха!" Вивищенням до достойности кардиналів Патріярхів Східніх Католицьких Церков і найменуванням Митрополита-Ісповідника Кир Йосифа Сліпого на Верховного Архиєпископа і Кардинала підкреслено особливо ж важливість Східніх Церков у Вселенській Церкві, а що Українська Церква є найбільшою з усіх Східніх Церков і найбільше заслуженою перед Христом, бо окропленою кров'ю своїх мучеників, — немає перешкоди, щоб і ця Церква дістала свій Український Патріярхат. „— Мусимо тільки доказати, що ми нація, — казав Митрополит. — Що ми готові до свого Патріярхату і що його хочемо, що не боїмося тіні, мовляв „а яка нам користь з Патріярхату?"

Торкнувся митрополит Максим у своїй доповіді також і питань зберігання української мови в богослуженнях й у щоденному вжитку. Називаючи одного римо-католицького священика о. Клейтана Барклі, родом англійця, що перфектно вивчив староcлов'янську й українську мови й відправляє в них Богослуження й виголошує проповіді, Владика Максим Германюк виступив із такими питаннями на адресу самих українців:

„— Як виглядаємо ми супроти цього священика-англійця, що до нюансів вивчив українську мову, який захоплений нашим обрядом до того, що рішив відправляти в ньому свої Богослуження, та який свою першу Службу Божу в цім обряді приніс Богу за український народ? Чому ми не хочемо української мови, українського обряду, чому тікаємо від свого рідного і підбігаємо за чужим возом, боїмося своєї тіні, линемо до того, до чого линуть чужинці? Невже хочемо дійти до того, що школи, англійці, голляндці, французи будуть вчити нас нашої мови, нашої культури, нашої історії, бо ми не хочемо і встидаємося самі себе?" Митрополит вибачився, що вжив терпких слів, але — казав він — „волію, щоб я вам це сказав, ніж мали б сказати чужинці!"

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

КИЄВУ ДВІ ТИСЯЧІ РОКІВ?

Під час розкопок однієї з крутих подільських гір — Юрковиці — у Києві знайдено намисто, бронзову застібку а також уламки мисок, ваз, кухлів, з 1-2 століття до Різдва Христового. Одночасно виявлено залишки оборонного рову, десяти метрів завширшки, п'яти-шести метрів завглибшки.

Найновіші археологічні відкриття, — пише „Молодь України" з 7 лютого ц. р. — дають підставу вважати, що укріплене поселення Києва постало понад дві тисячі років тому.

ХОДІННЯ ПО МУКАХ

Федот Ващенко, колгоспник села Вчорайше на Житомирщині, — пише „Радянська Україна" з 7 лютого ц. р., — просив у районовому центрі Попільні, щоб йому призначили старечу пенсію. Але його звідси вигнали, сказавши: „І без тебе маємо багато іншого клопоту". Справу передано до Києва.

ПЕРЕВИХОВУЮТЬ

Рік тому учень Віктор Сукович зв'язався із зграєю злодіїв, яка чинила напади і грабунки в Харкові, — пише "Молодь України" з 7 лютого ц. р. Тепер Віктора перевиховують у спеціяльній дитячій в'язниці.

„ЩОБ ТИ ТРІСНУЛО, ЛЮСТРЕ КЛОПОТУ"

Ще в грудні 1963 року, — пишуть в листі до редакції „Радянської України" з 7 лютого ц. р. колгоспники О. Стрілець, М. Руденко і І. Сидоренко із села Кам'янече, Новоархангельського району, — ми купили шафи, але до них не було люстер. Завідувачка крамниці сказала, що не сьогодні-завтра їх привезуть. Але вже другий рік ми оббиваємо пороги крамниці, були і в районовому центрі, а люстер нема . . .

Щоб ти тріснуло, люстре клопоту! — закінчують вони свого листа.

НОВИЙ СПОСІБ ВИЗИСКУ

„Новий " спосіб підготови молодих фахівців застосовують у селі Майнівці, Бобровицького району, Чернігівської области, — розповідає кореспондент „Молоді України" з 6 лютого ц. р. Там створили так званий „радгосп-технікум". Позганяли з усіх околиць хлопців та дівчат, розставили на робочих місцях — за здібностями кожного і неодмінно поруч з передовиками, і вони тепер працюють доярками, свинарями, пташницями, молочарками, санітарами, обліковцями . . . Всі мусять дотримуватися норм трудового послуху, зберігати худобу та давати якнайбільше продукції.

СИР ПО-СКВИРСЬКОМУ

У пивницях фабрики м. Сквири, — пише кореспондент „Молоді України" з 6 лютого ц. р., — такий гострий неприємний запах, що просто жах! Там лежить 13,5 тонн зіпсованого сиру. Один робітник сказав: „Який би голодний я не був, а в уста і шматочка такого сиру не взяв би".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Єдиний фронт комуністів

Ще недавно західній світ покладав поважні надії на „ідеологічний" спір між Москвою і Пейпінґом, вбачаючи в ньому послаблення комуністичної експансії та поштовх до еволюції російського комунізму в напрямку до демократії. Американська закордонна політика виразно використовувала той внутрішньокомуністичний спір для посилювання „співіснувальних" зв'язків із СССР. Деякі західні фантасти готові були вже бачити Америку й цілий Захід в одному бойовому фронті із Совєтським Союзом і його сателітами — проти спільного ворога, що ним є „жовта небезпека". Водночас деякі американські й европейські коментатори критикували закордонну політику ЗДА, яка у московсько - пейпінґському спорі бере сторону — сильнішої Москви, що вже має могутню атомову потугу, а не слабшого Китаю, що не є ще поважною загрозою для вільного світу. І в нашій, українській громаді у вільному світі з'явилися прихильники „орієнтації на Пейпінґ": вони вказують на територіяльні претенсії Китаю до СССР, які нібито спонукають Пейпінґ актуалізувати питання російського колоніялізму і, навіть, можуть привести до зудару між цими двома державами, в ім'я не ідеологічних а національно - державних інтересів.

Всі ці голоси притихли в останньому тижні на тлі подій у В'єтнамі. Совєтський прем'єр Алексєй Косиґін двічі відвідав Пейпінґ, де відбув наради з найвищими комунокитайськими головачами. Він відвідав столиці Північного В'єтнаму та Північної Кореї і виголосив там спільні з місцевими комуністами заяви — за єдність „соціялістичного" фронту проти „американських імперіялістів". Правда, Москва ще не відпекується потреби „співіснування держав з різними економічними системами", але у ліцитації Москви й Пейпінґу на впливи в азійсько - африканських народів та за лідерство в міжнародному комуністичному русі нема, мабуть, сумніву, що коли б в'єтнамський конфлікт розпалився у велику війну, то Москва й Пейпінґ пішли б рука-в-руку.

„Контакти з Україною"

В грудні минулого року відбула по ЗДА і Канаді свій „рейд" ославлена вже „бриґада Колосової", започатковуючи в нас дискусію, що може послужити клясичним прикладом „поплутання понять", жертвою якого впала навіть така авторитетна і респектована установа, як Комітет Українців Канади, проголосивши із приводу відвідин членів тієї „бриґади" у своїй канцелярії окреме вияснення свого „Становища до контактів з Україною". В поплутанні поняття „контактів з Україною", мабуть, і вся суть нашої дискусії, підсуненої нам, як зозулине яйце, комуно - московськими спеціялістами від замилювання очей і обдурювання. Що бо спільного має „бриґада Колосової" з Україною, крім того, що на тій Україні вона живе і по волі чи не волі виконує накази Москви.

Наші люди тих „бриґадників" чемно вислухували і в Ню Йорку навіть дорікали тим, хто „задовго" говорив про совєтські в'язниці і концтабори; в Шикаґо обмежились тільки тим, що стрималися від оплесків після того, як один з бриґадників" прочитав антирелігійний фейлетон; у Вінніпеґу також мовчки вислухали довшу тираду рейдуючого „культурного діяча" про „щастя", яке партія забезпечує українському народові. А ми вже три місяці дискутуємо, чи маємо таку „Україну" запрошувати до наших домів.

Тим часом тисячі, а може й десятки тисяч наших людей таки мають контакт з дійсною Україною, з тією, поневоленою, але не упокореною Україною, яка часом в одному реченні листа промовляє до нас голосніше від ста „бриґад Колосової", промовляє щиро, без наказу окупанта. „Дорогенькі Тату! читаємо в одному з багатьох листів з України до рідних в ЗДА. — Від нас поїхало багато родин в Арґентину, ті самі, що 9 років тому приїхали до нас. Яким способом поїхали вони в Арґентину, то кажуть, що по требуванню. Може і в Америці є такі требування, то прошу — заберіть нас усіх з нашої розкоші у Вашу біду. Але то все тільки мрія, яка ніколи не сповниться, і тільки як приїдете до нас на туристичну путівку, то тоді ми з Вами могли б багато дещо поговорити . . ."

Те, що має на думці, що хотів би сказати автор листа з України своєму батькові в Америці, не сказала нам тут ані Колосова, ані будь-хто з її бриґади, бо „не контакти з Україною" були ціллю їхнього рейду по Америці і Канаді, але цілком навпаки — спроба ці контакти викривити й знівечити. Тому й ті, що в теперішній дискусії обстоюють братання з такого роду відвідувачами з України, арґументуючи це „контактами з Україною", могли в добрій вірі впасти жертвою „поплутання понять", не припадкового, але добре обдуманого й хитро підготовленого нам тими, які всіми силами і засобами намагаються ті наші контакти з Україною підпорядкувати своїй контролі.

Співвідношення військових сил

Американський військовий журнал „Мілітері Рев'ю" — орган Академії Командувачів і Генерального Штабу у випуску за лютий ц. р. подає на підставі щорічника за 1964 рік бритійського Інституту Стратегічних Студій порівняльні числа стратегічних військових сил західних альянтів і комуністичного бльоку.

Це показує наведене зіставлення, де відмічені основні категорії тих сил:

	Зах. альянти:	ком.:
Військо всіх родів в активній службі (в мільйонах):	8.56	7.47
Міжконтинентальні балістичні ракети (засяг понад 4 тис. км.):	475	100
Балістичні ракети середнього засягу (960-3 400 км.):	—	800
Корабельні баліст. ракети:	192	100
Бомбардувальні літаки далекого засягу (понад 8 тис. км.):	680	300
Бомбардувальні літаки середнього засягу — (понад 3 200 км.):	1,380	1,400
Кораблі-літаконосці:	38 (37)	—
Атомові підводні човни:	33	23
Конвенційні підводні човни:	219 (42)	446 (55)
Лінійні бойові кораблі:	33 (25)	19 (2)
Інші воєнні і допоміжні кораблі:	742 (358)	124 (248)

Цифри в дужках означають переведені до резерви кораблі, які кожного часу можуть бути активовані.

Наведені числа, що, на наш погляд, не різняться багато від дійсного стану, — наглядно вказують на рішальну перевагу військових сил західніх альянтів, очолюваних ЗДА. Комуністичний бльок із СССР на чолі, як видно з цього переліку — має виключну перевагу в ракетах середнього засягу, як також у кількості конвенційних підводних човнів. Ця перевага тільки позірна.

Західня воєнна стратегія не наставлена тепер на таку зброю, як ракети середнього засягу. Міжконтинентальні далекосяжні ракети і бомбардувальне летунство далекого засягу, розміщені на базах в середині ЗДА — це зброя ефективніша. Далі в опінії західних військових знавців — щонайменше половина совєтських підводних човнів не надається до далекого плавання, хіба тільки до охорони узбережжя. Комуністичний бльок не має ні одного корабля - літаконосця, а це ж могутні рухомі авіяційні бази.

З. Стефанів

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі

ПАРИЗЬКІ КОМЕНТАРІ ДО СПРАВИ В'ЄТНАМУ

Париж. — Бомбардування американськими літаками військових баз В'єтконгу викликало в усьому світі голосний відгомін. Це ж бо зовсім нове явище в складній ситуації на запальному просторі південно - азійського Сходу. Цей крок ЗДА виявляє їхню рішучість не відступати перед дальшим комплікуванням положення, виявляє тверду рішеність — не йти найменшою лінією опору. Але — створює нові труднощі.

При подібних випадках у минулому французька преса реаґувала за певним устійненим шаблоном. Мовляв — так вам і треба, бож чого ви пхалися туди, де ми не могли нічого вдіяти. Цим разом реакція паризької преси зовсім інша. Нема ні натяку на злорадність, нема й дешевих порад у стилі — зробіть те, що ми казали, тобто — заберіться з того простору, як вам вже давно радив де Ґолль.

В реакції паризької преси передусім чути солідарність із Вашинґтоном. Усі часописи оцінюють цей рішучий крок, як бажання привернути престиж ЗДА в Азії, значно надщерблений дотеперішніми невдачами, а з тим і в якійсь мірі престиж Заходу взагалі. Макс Кльо вважає, що цей крок ЗДА багато причиниться до заперечення китайської леґенди про те, що, мовляв, ЗДА — „паперовий тигр".

Інші коментатори йдуть ще далі. У цьому бомбардуванні вони готові бачити тонкий і спритний маневр. В чому полягає цей маневр? У тому, що бомбардування проведено саме тоді, коли в Ганої перебував Косиґін, репрезентант Москви. Він став, так би мовити, свідком того удару.

Цікаво, що паризька преса дуже голосно говорить про поїздку французького прем'єра й міністра закордонних справ до Пакістану та Індії, і майже з певністю твердить, що буде туди запрошений генерал де Ґолль. При тій нагоді багато пишеться про однозгідність політики Індії й Франції в питаннях Азії. Тут мається на увазі „реалізм" та „невтралізація" як Ляосу, так і В'єтнаму, що — як відомо — засадничо розходиться з американською лінією політики. Але преса навіть не натякає на те, що бомбардування північного Індо - Китаю є виявом розходження між Францією та ЗДА. Зате дуже тепло реферує солідарність Великої Британії із ЗДА.

Скорше прихильно реферують французькі кореспонденти з Вашинґтону факт, що ЗДА визнали Ганой відповідальним за акції червоних у Південному В'єтнамі, що з практично точки самозрозуміле, але з правної є революцією в порівнянні із становищем ЗДА під час Корейської війни, коли американські дивізії відкочувалися перед „китайськими добровільцями", а жаден американський літак не перелетів кордонів Манджурії, звідки ці „добровільці" вирушили й отримували постачання.

Китайська інтервенція в Кореї була викритою провокацією. У В'єтнамі все можна прикрити твердженням, що це б'ються мешканці його південної частини проти немилого їм режиму. Тут репресувати Ганой за дії червоних партизанів не так просто, як то було в Кореї. Отже, ЗДА вживають тут „нових правил гри", правил у великій мірі революційних, і ніхто у Франції, крім комуністів, само собою розуміється, проти цього не протестує.

Не бракує й таких голосів, які вважають скидання бомб за 17 паралелею маневром, що попереджає відхід американців з Індо - Китаю. Ця рішучість президента Джонсона має намір викликати враження „позиції сили" ЗДА в цьому просторі, щоб з цієї позиції приступити до переговорів. Вислідом мало б бути так чи сяк перемир'я, але „позиція сили" давала б змогу „врятувати честь".

Очевидно, офіційне радіо не може не натякати на політику де Ґолля, який пропонує перемир'я і невтралізацію В'єтнаму так само, як Ляосу. Тому радіо говорить про те, що серед населення Південного В'єтнаму бомбардування не викликало позитивної реакції, бож бомбардовано на півночі родини мешканців півдня — і за що? В суті речі за напад на американські бази . . . Відхід американців населення не відчуло б як катастрофу, бо й так ночами над ним уже панують червоні, а безпосередньої користи в'єтнамці не мають від побуту американців, бо ці останні нічого в населення не купують.

Але треба сказати, що ці коментарі — дуже й дуже дискретні.

Чим же пояснити таку майже солідарну з американцями реакцію французької громадської думки? Здається тим, що справді ситуацію всі вважають за поважну, а коли справа поважна, то ясно, що Франція і де Ґолль стоятимуть по боці своїх союзників, а не проти них, не зважаючи на всі розходження. Вся Европа стоятиме твердо по західньому боці барикади.

Адже де Ґолль хоче реформувати, а не касувати НАТО. Адже він хоче зміни, а не зірвання відносин між Европою і Америкою. Франція належить до Заходу і може різнитися з Вашинґтоном у питанні, як саме зміцнити Захід, але вона не піде до ворожого табору. І коли б завтра розгорівся конфлікт в Азії, то Франція могла б сперечатись, скільки дивізій треба вислати на Мадаґаскар, а скільки до Сайґону, але не сперечалась би, чи свої дивізії має поставити по боці Вашинґтону, чи по боці Пейпінґу. Тут стверджуємо ці речі тому, що часто говориться про „антиамериканізм де Ґолля", наче б він перейшов із західнього табору до східнього.

І до цієї теми треба додати ще одне: вся преса Франції дуже високо оцінює президента Джонсона за його рішучість.

О. Д.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО „КУЛЬТУРНІ" ЗУСТРІЧІ

На сторінках нашої преси з'являються статті і листи до редакцій, пов'язані з приїздом до ЗДА та Канади т. зв. делеґації культурних діячів з УССР. Хочемо поставити кілька питань і дати на них відповіді, подиктовані не хвилевими настроями і амбіціями, а тверезою їх оцінкою:

— Чи була необхідність контактів, що їх започаткували керманичі „Клюбу Круглого Стола" та інші?

— Чи є з того користь?

— Чи є інші, ліпші шляхи для пізнання положення на нашій поневоленій Батьківщині?

— Чи дійсно „культурні діячі" є репрезентантами української культури та народу?

— Хто був ініціятором приїзду делеґації, контрольованої Колосовою?

Зустрічі зовсім приватного характеру, наприклад, під час поїздки по Україні, або з „туристами" звідти — чому ні? Але ніколи не мусить бути втягнута в ці справи будь-яка наша організація, група, товариство, клюб. Крім шкоди, дезорганізації нічого з того не буде. Що сталося в Едмонтоні, де Колосова забрала всіх своїх „діячів" з приватного дому, коли появилися ознаки послаблення партійної дисципліни? Або в Ню Йорку: „делеґат" виступав з обвинуваченням нас у тому, що ми американізуємося та денаціоналізуємося. Тоді наш заслужений вчений п. Ч. запитався: „А що робите ви для оборони української культури від москалізації?" Відповідь була ледве чутна: „Робимо, що можемо".

Або виступ в Шикаґо „делеґата" з антирелігійною сатирою і — разюча мовчанка наших людей. Чому вони не пішли геть з тих сходин, коли ображено наші релігійні почування? Адже американські та англійські посли у Москві не раз кидали офіційні бенкети та прийняття, на яких ображувано їхні уряди.

Поведінка наша на таких зустрічах була занадто сервілістичною, бож то були „представники культури".

Або усунення представника української преси з „приватного зібрання", зорганізованого „Круглим Столом"?

Щоб довідатися про положення в Україні не має потреби зустрічатися тут: можна легше та дешевше довідатися дещо з совєтської преси але для цього потрібна постійна, уважна та обережна праця, і головне — вміння читати ту пресу. „Делеґати" не можуть бути джерелом пізнання. Совєтський редактор А. Чиковський (1. 1. 1965 — „Ню Йорк Таймс"), який був на тритижневій візиті в ЗДА заявив: „Нікчемне враження справляє особа, яка приїхала з соціялістичної країни й пробує себе пристосувати до тих, хто її вітає, коли приходить до соціялістичних та ідеологічних дискусій. Ця особа мусить бути твердою, має відповідати: я є комуніст і гордий з того" . . .

„Діячі культури" не є делеґатами української культури, вони є особами, що їх вибирають комуністичні володарі, щоб знайти слабкі точки у нашому житті і, їх використовуючи, вносити серед нас заколот й взаємну ворожнечу.

Погляньте в газети 20-их років в Україні, як, наприклад, у „Вістях" (березень, 10. 1924 р.). В статті „Шевченко й Бєлінський" автор пише про глузування того московського шовініста над нашим поетом. Сьогодні „діячі культури" — мовчать в цій справі, бо „Бєлінський був другом Шевченка". Дуже повчальна в цьому відношенні була також видрукована в „Червонім Шляху" (1932 р.) стаття П. Анікалова, в якій розкриває він боротьбу московської адміністрації на Зеленім Клину проти українізації шкільництва та державного апарату. Анікалов називає тих адміністраторів шовіністами, які дбають тільки за своє, іґноруючи українське населення. Але те все минулося.

І останнє питання: хто є ініціятором цих зустрічей?

Все це підготовляють совєтські консуляти з допомогою „проґресистів" та поплентачів. Але дехто і з наших зловився на цей гачок. В Канаді про це відкрито писалося, що всі зустрічі проведено через „проґресистів".

Наш висновок: немає жадної користи з цих зустрічей ані культурних, ані політичних. Неґативних наслідків у всякому разі є багато більше.

І. Світ

Ню Йорк, Н. Й.

ПРО „ПОМИНУЛИ РЕГАБІЛІТАЦІЄЮ"

У нотатці „Поминули регабілітацією" („Свобода, 10-го лютого ц. р.) невірно подано, що про Фрунзе писав сенсаційну повість російський письменник Всеволод Іванов. Про Фрунзе (вірніше, про „комдива") писав Борис Пільняк у своєму творі „Повесть о непогашеной луне", що з'явилась у журналі „Новый Мир". Сталін тоді це проковтнув, хоч було ясно, що це його мав на увазі автор, коли писав „негнущийся человек". Сталін навіть послав Пільняка до Японії з делеґацією письменників, а коли цілком утвердився в своїй владі, наказав арештувати і знищити, як . . „японського шпигуна".

Л. Коваленко

Вашинґтон, Д. К.

ДО „МОВНОЇ ПРАКТИКИ"

У зв'язку із статтями п. Ст. Риндика „Дещо з нашої мовної практики" піддаю під критичний розгляд такі три слова:

1) „Побажання". Члени товариства звертаються на зборах до управи з побажаннями (дезидератами) в якійсь там справі, і тоді це слово має свій сенс. Але не можна складати комусь святочних бажань, вживаючи слова „побажання", яке криє в собі якусь вимогу (дезидерат), а не вияв почувань для когось.

2) „Схвалити" (схвалення) в значенні: ухвалити, ухвала, ухвалення. „Схвалити" — це слово чеське, і воно відповідає духові чеської мови. Як створити від цього слова іменник, що відповідав би слову „ухвала"?

3) „Постати" замість „повстати". Говоримо „повстанці", „повстанська армія", а не „постанці" і т. д. А що ж з такими словами, як „постава", „постать", „постав" (тарілку на стіл), світ „постав" — якщо це слово мало б бути похідним від „постати" в розумінні „повстати"?

Вол. Яворський

Мейпелвуд, Н. Дж.

НА ТЕМИ ДНЯ

Бере-бере вовк, візьмуть і вовка

Якнайбільше висмоктати і з землі, і з людей, — під таким зловісним гаслом відбувалося збіговисько партійних гайдуків - підганячів у Києві, що іменувало себе республіканською нарадою працівників сільського господарства.

Виробництво зерна в Україні дуже відстало від потреб і вимог Москви. За останнє десятиріччя воно не зростало, а, навпаки, в цілому ряді областей — Дніпропетровській, Миколаївській, Одеській, Херсонській — зменшилося. Щоб „виконати плян продажу хліба державі", Україна мусить зібрати — 2 500 000 000 пудів зерна.

Тим часом за останні роки, як говорилось на тому збориші, в Україні припинили вирощувати яру пшеницю, послабили увагу до гречки, безпідставно зменшили засіви кукурудзи . . .

Але не лише зерна жадає Москва. Їй особливо потрібний цукор. Тож треба посилити продукцію цукрових буряків, зокрема в Тернопільській, Чернівецькій, Хмельницькій, Київській та Черкаській областях. Цього року Україна „повинна дати державі" — 40 000 000 тонн цукрових буряків.

Не менший натиск на українських хліборобів і в царині збільшення виробництва картоплі, овочів, городини, винограду, соняшника, льону . . .

А що вже про вирощування худоби, то Україна повинна його не тільки збільшити, але й надолужити невиконання торішнього пляну. Москва потребує більше м'яса, молока, яєць . . .

І „міністер" Н. Кальченко гнівно запитує: Чому впала продуктивність скотарства? Чому створилося неприпустиме становище в Україні з розвитком вівчарства? Чому скоротилося поголів'я овець у Одеській, Донецькій, Сумській і Запорізькій областях? Чому мало розвивають вівчарство у гірських районах? . . .

Крізь усі виступи на тому київському збіговиську проходило червоною ниткою — „держава потребує", „дати державі", „суворо виконувати правила праці", „добитися двозмінної роботи" . . .

Народна мудрість каже: бере - бере вовк, візьмуть колись і вовка"!

М. Щ.

ОСТАННІЙ ПОГЛЯД

Осінній ранок, жовтневий,
погідний
готовить дорогу мені
в далечінь,
у чужу країну, поміж
чужі люди,
у заокеанську незнану синь . .

Востаннє бачу обличчя
замрячені,
напружений погляд
твоїх очей.
Ще раз поцілунком
довгим, гарячим
гамую біль, що рветься
з грудей.

Здається, години
секундами стали.
Саме тоді, коли
час дорогий —
підійшов поїзд,
гудки здійнялись,
лунають прощальні
слова твої.

Пильно вдивляюсь
в любе обличчя,
хочу й не можу
стримати сліз.
Серце стискається,
серце кличе —
і чую — повільний
стукіт коліс.

Минули роки від тої осени,
сотки журливих днів і ночей.
І в пам'яті ти —
й сльозами заросений
напружений погляд
твоїх очей.

СЛАВКА БОЖЕМСЬКА

Степан Риндик

ДЕЩО З НАШОЇ МОВНОЇ ПРАКТИКИ

(4)

Приводимо це правило: „Закінчення — а (у м'яких — я) приймають іменники, що визначають оформлені предмети, себто точно визначені щодо форми чи розміру речі і тями, як от живі істоти, предмети, що можуть бути цілі, певні міри: без брата, до вола, з метелика, до товариша окуня, коло плуга, без носа, з пальця, димаря, ґвинта, автомобіля, трактора, дощоміра, налигача, грамофона, мікроскопа, мотора . . ."

Як побачимо далі, це правило не вичерпує всіх випадків уживання закінчення — а. - я. Поза ним залишається багато іменників із таким самим закінченням. Крім того, правило має основну хибу: воно не зовсім ясне і допускає довільне розуміння і трактування. Що власне значить „предмети, точно визначені щодо форми і розміру"? Чи „зуб-зуба" точно визначений предмет, а „ріг-рогу" не точно? Так само „овес-вівса" і „ячмінь-ячменю". Яка між ними різниця щодо оформлення і розміру? Чому в першому випадку видно якусь точність, а в другому її нема? Або поняття, що означають „певні міри": чому така певна міра часу, як день, має в родовому відмінку — я (день-дня), а не менш певний рік (365 днів 5 год. 48 мін. 49 сек.) має там — у (рік-року)?

І таких випадків є дуже багато. У цьому легко переконаєтесь, коли переглянете будь-який український словник, хоч би одну букву. А це значить, що подане О. Синявським правило допускає багато виїмків, а це знов значить, що воно не досконале і не має належної практичної вартости. Якби те правило було добре, то до нього треба би було тільки додати: — „А в усіх інших випадках уживаємо закінчень — у. -ю". І кінець. Однак, О. Синявський того не зробив, бо сам перший бачив слабість того правила. Він далі подає додаткове правило на ті випадки, коли треба вживати — у. -ю, і каже:

„Закінчення — у (у м'яких — ю) приймають іменники, що означають речі неоформлені, себто всілякі родові, гуртові, масові, збірні, або абстрактні, як одноманітну масу, середовище, безформні явища природи, чинність, враження, психічний стан: з піску, без снігу, до алюмінію, цукру, перцю, молочаю, народу, миру, всесвіту, бору, гною, квасу, вогню, льоду, ячменю, попелу, дьогтю, льону, жиру, гороху, кисню, водню, . . . від вихру, без грому, дощу, морозу, вітру, жару . . . з почину, до болю, від дару, заклику, плачу, реготу, страху, гніву, суму, дотепу, заходу, клопоту. Звичайно це закінчення буде й при іменниках, що означають розумові тями, з тім числі установи, надто коли ці іменники чужомовного походження: без поступу до побуту, від страху, проти поділу, звичаю, уряду, закладу, акту, факту, стилю, метру (— розміру, наприклад, у вірші), курсу, комісаріяту, імперіялізму, штабу, архіву, декрету . також у скороченнях, як от Наркомосу, Комунгоспу тощо."

І далі О. Синявський докладно обговорює подані правила, сам викриває їх слабі сторони й суперечності з мовними фактами, ілюструє це численними виїмками з правил і фактично говорить нам на розум, хоч і не відкрито, що тими правилами треба дуже обережно користуватися. За цю об'єктивність належиться цьому науковцеві відповідне признання.

А перед читачем виникає питання: чим же ж його керуватися для вирішення, яке закінчення в родовому відмінку однини повинен мати той чи цей іменник чоловічого роду? Здається, ні одна із зазначених у поданих правилах категорій не видержує проби. Розгляньмо для прикладу рослини: гарбуз-за, кавун-на, лопух-ха, огірок-рка, хрін-ну, часник-ку, любисток-тку, біб-бобу, дуб-ба, явір-явора, бук-бука, в'яз-зу. Частини тіла: зуб-ба, ріг-рогу, рот-та, вид-ду, хребет-бта, карк-ку, міхур-ра, шлунок-нку. Чужомовні іменники: крилас-са і -су, іконостас-су, аналой-лою, тропар-ря, кондак-ка, ірмос-су. Навіть маємо слова, що раз прибирають одно закінчення, раз друге: нема стола і стояв коло столу; виглядати з круга світу і починати від світа потопу. Ці різноманітності виключають будь-яку можливість якогось правила. І тому залишається один-єдиний вихід із тяжкого положення — кожного разу користуватися добрими словниками. Іншого виходу нема.

І тут, як на зло, маємо велику бідність. „Самостійна держава" УССР за сорок років свого „вільного" життя насилу в останні роки спромоглася пробити „старшобратські" мури і повторити 50 років тому виданий словник Б. Грінченка. А після того, щоб уникнути сміху, та сама, „держава" почала видавати новий словник, де в повній мірі здійснено мовні закони окупанта. Сік вольо, сік юбео! Але й ці словники видано в дуже малих кількостях, і тому тільки щасливці мають можливість користуватися ними. Усе це вкупі відбивається на мові тієї частини населення України, що засвоїла собі українську мову не від народження. Тим то не раз у писаннях авторів із східньої України, навіть тих, що опинились на еміґрації, знаходимо неправильні закінчення родового відмінку обговорених тут іменників.

Часто причиною зазначених неправильностей буває вплив московської мови, де в обговорюваному відмінку завсіди вживається закінчення -а, -я. Хто звик до цієї мови, а тим більше — хто нею думає, тому закінчення -у, -ю просто не приходить на язик, навіть видається „неприроднім". І не дивниця, що в таких авторів зустрічаємо відмінки: зміст романа, редакція журнала, оборона арсенала, закінчення відмінка, нема інструмента і т. д. Це муки українізації. У роках будування нашої держави (1917 - 1920) такі відмінки ми чули й бачили на кожному кроці: наприклад, „об'яви" (повідомлення, оповістки, оголошення) на залізничих станціях раз-у-раз мали дату „1918 ріка".

Ще й досі в наших друкованих виданнях зустрічаються морфологічні огріхи цього та інших родів. Їх треба нотувати і про них писати, якщо хочемо, щоб наша літературна мова позбулась нарешті хиб і стала досконалим твором нашого духу.

(Кінець)

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

Що писала „Свобода" 50 років тому

„ЗАНЕДУЖАННЯ МИТРОПОЛИТА ГРАФА ШЕПТИЦЬКОГО В РОСІЇ"

30 січня 1915

„Українська газета в німецькій мові „Україніше Нахріхтен", яка виходить у Відні (ч. 17 із 7 ц. м.) доносить:

„Довідуємося, що заборона щоденних проходів митрополитові Шептицькому (в російськім місті Курську) некорисно вплинула на його здоровля. Митрополит терпить тепер часто на заворот голови. В останньому часі Митрополит одержав позволення ходити на Богослуження до католицького костела. Католицький священик Улільський удавався до місцевих властей з просьбою, щоби графові Шептицькому позволили перенестися з дому Науомова, де він тепер мешкає, доякогось вигіднішого і здоровішого мешкання, але власті відмовили просьбі священика. Російські варвари не вдоволяються самим арештуванням українського князя Церкви. Вони хотять ще пімститися на нім за се що взивав своє стадо до вірности Австрії".

СТОРІЧЧЯ ПРИЇЗДУ о. АГАПІЯ ГОНЧАРЕНКА ДО АМЕРИКИ

1 січня ц.р. минуло 100 літ від приїзду о. Агапія Гончаренка (1832-1916) до Америки. Тяжко собі уявити, щоб він був першим українцем на цій земній півкулі. Бостонська преса, описуючи лагідну погоду в день приїзду панотця, подає, що в тому порті вже було понад 60,000 „чужинців", тобто прибулих іміґрантів. Нюйоркське Історичне Товариство подає число чужинців" ще вище. Сам о. А. Г. у своїх „Споминках" згадує, що скрізь, — у Святій землі, Греції й інших країнах він зустрічав наших людей. Коли о. А. Г. ,виїхав у жовтні 1864 року, до Америки, в ній вже були українці. Годі називати його першим українцем у Новому світі.

Безперечно, він був першим православним священиком, який відправив першу церковну Службу в домі грецького консула в Ню Йорку в січні 1865 р., а потім 2 березня того ж року відслужив для американців першу прилюдну Літургію в Єпископальній церкві св. Трійці в Ню Йорку. Про ту відправу писала американська преса. А греки „з іншими слав'янами" запросили запросили його до Ню Орлінсу в Луїзіяні, де о. Агапій охрестив коло 50 дітей та заклав грецьку церкву. Сталось це 16 квітня 1965 р.

Зодягнений в білі ризи о. А. Г., як і в Ню Йорку, „своїм мелодійним голосом" відслужив Службу Божу. Коли б так о. А. Г. був залишився священиком, парохом в тому романтичному місті, можливо, усе його турботливе життя в Америці було б інше й краще.

А так, бажаючи працювати більше для свого народу, він вернувся до Ню Йорку. І там при його присутності російський консул „поговорив на вухо" з грецьким консулом (половина травня 1865 р.) і, як подає сам же отець Агапій, „на тім моя праця з греками скінчилась", що не було згідне з бажаннями о. А. Г.

Москалі й тут, на вільній землі Вашинґтона, підкидали колоди під ноги о. Агапія. Вони приділили грекам свого священика і навіть ... купили їм церкву. Колоди підкидали вони аж до кінця страждального життя отця. То били то пробивали, то закутим на корабель саджали, то наймали ґанґстерів, щоб пробити йому голову, — а він не припиняв праці.

Нині після сто літ від заснування о. А. Г. грецької православної Церкви, греки, котрих він так любив, так їм вірив, пишуть мені на запити: „Ми зовсім не певні, хто заснував нашу Церкву в Америці... Ми знаємо лише, що це був не грек, а чужинець... а який саме чужинець, ми не знаємо". І таке пишуть грецькі консули, єпископи.

На мої докази, що тим „чужинцем" був о. А. Г. вони мовчать. Тоді я запитую, чи в їхній ювілейній книжці буде поміщена знимка засновника їхньої церкви о. А. Г. А вони знов мовчать.

У нас мало знають про особу о. Гончаренка, про його діяльність.

Його „Споминок" майже ніхто не читав.

Останнє видання Павлика появилось 70 років тому. Мені принаймні не відомо, чи хтось поза університетською бібліотекою в Едмонтоні в Канаді має оригінальний примірник того видання, є лише слабкі відбитки. Я особисто допався копії книжки від проф. Василя Галича в Суперіорі, Висконсин, а він, либонь, дістав цей примірник від п. Теклі Денис із Сан Франсіско, ще живого свідка слави Гончаренка, а вона в свою чергу — чи не від самого автора. Це дуже правдоподібно, бо знаючи про гаряче бажання п. Теклі зберегти для нащадків пам'ять про дорогого Приятеля, поширити знання про надзвичайну особистість, що видала Українська Земля і кому ми досі — в 100-річчя, не присвятили докладної праці про його життя.

Ф. Луців

Молодь Ню Йорку відзначила Річницю Крут

Спільними заходами всіх українських молодечих організацій влаштовано в Ню Йорку в неділю 7 лютого у великій залі міської школи при Евеню „Б" Академію присвячену Крутянським Роковинам. Присутній був президент УНР д-р Степан Витвицький та численна публіка, що виповнила вщерть велику залю.

Академію відкрив голова Координаційної Комісії Молодечих Організацій Павло Дорожинський. Почато її американським гимном і апелем молодечих організацій з прапорами.

Святкову доповідь виголосив Євген Федоренко, після чого виступив квартет бандуристів в складі: І. Івашко, З. Юркевич, М. Віленький і Р. Левицький. Сценку Лесі Храпливої „Крути" виконали члени Пластової Станиці в Ню Йорку: В. Клецор, М. Пришляк, А. Сливоцький, А. Стефанюк.

Із сольоспівом, при акомпаніяменті Марії Цісик, виступала Олена Зам'ята. Закінчено цю незвичайно вдалу програму виступом смичкової оркестриУМІ під кер. проф. В. Цісика та відспіванням національного гимну.

П. Д.

Українські громади в Коговзі і Трой відзначають Роковини 22-го січня

Старанням та заходом Відділів УККА, тих же громад підготовано і проведено відзначення 47-их Роковин проголошення Державної Незалежности Української Народної Республіки та 46-их Роковин Соборности Українських Земель. Ці святкування відбулись в Коговзі 31 січня, а у Вовервліті 7-го лютого 1965 р. з цьою самою програмою з тим, що святочну промову в Коговзі виголосив Впр. о. М. Вояковський, а у Вотервліті Впр. о. Б. Волошин. Академію розпочато відспіванням американського національного гимну, а закінчено відспіванням українського національного гимну. На програму свята зложилися: Відчитання Січневого Універсалу, промова, а в мистецьку частину свята ввійшли хорові точки під керівництвом п. Яр. Біласа: „Гимн Батьківщині", „Дума про Почаївську Божу Матір" та „Живи, Україно". Деклямацію „22 січня" виконала Уляна Коргун з Трой, а Думу про 22-го січня 1918 р. віддеклямувала ст. пластунка Оксана Вачянська з Коговзу.

Танок „Запорожець" виконала танцювальна група „Верховина" з Вотервліту.

Пластова молодь з Коговзу та Трой збірною деклямацією та молитвою виповнила останню точку програми.

Юліян Вачянський

Мішаний хор „Трембіта" в Нюарку, Н. Дж.

В цьому карнавалі хор „Трембіта" на влаштованій ним новорічній забаві 2-го січня у великій залі Дому веранів при 20-тій Стр. в Нюарку осягнув надзвичайний успіх. Було велике число присутніх не лише з Нюарку.

Грала танкова оркестра Б. Гірняка при заспівах пари співаків з Лемківщини. До успіху забави причинився і осяг „Трембіти" на терені Нюарку.

На забаву прибули гості з Нюарку, Філядельфії, Елизабету, Трентону та представники хору з Філядельфії в особах пані І. Ільницька і п. Д. Стулковський та голова хору Роман Олинець з Елизабету, яких привітав на забаві з новорічними побажаннями, голова „Трембіти" проф. М. Цяпка.

Хор „Трембіта" підготовляється до виступу на Ювілейному Концерті, яки відбудеться з нагоди 50-річчя УСС-ів 7 березня у великій залі Гайскл в Ірвінґтоні при Клінтон евню. Влаштуванням цього Ювілейного Концерту займається ювілейний Комітет, в склад якого входять представники трьох комбатантських організацій в Нюарку, молодечих організацій, хору „Трембіта", місц. Відділу СУА і Відділ УМІ.

Хор „Трембіта" намічує в цьому році влаштувати Концерт з нагодо Роковин смерти поета Т. Шевченка. Розпоряджаючи обмеженим числом хористів (-ок) управа хору закликає всіх давніх і нових співаків (-чок) станути в ряди активних членів хору „Трембіти", який на терені Нюарку існує від 1949 року.

Співанки хору відбуваються кожної п'ятниці в залі „Чорноморської Січі" при 506 18-а евня. Вітаємо в хорі і тих співаків (-чок), які припинили працю.

Маємо їх в Нюарку-Ірвінґтоні значне число і чекаємо на них в нашому хорі.

О. У.

● **Західньо-німецькі соціялісти** гостро заатакували в парляменті французького президента де Голля за його інтерв'ю, що він дав його співвидавцеві й колюмністові „Н.И.Таймсу" Золцберґерові. У тому інтерв'ю де Голль гостро критикував Америку за її хитку політику, при чому він твердив, що в Америці взагалі нема лідерства. Німці добачили в цьому інтерв'ю посередню критику політики Західньої Німеччини, яка спирається на союзі із ЗДА.

Відзначення Січневих Роковин в Амстердамі, Н.Й.

Заходом місцевого Відділу УККА відзначено Святковими Сходинами Роковини Державности і Соборности україни 31 січня.

Свято започатковано американським гимном, що його відограла пластунка Леся Пащак. Містоголова Відділу УККА Мирон Свідерський говорив про вагу цих історичних подій, та представив доповідача п. Теодора Ракочого з Коговсу.

Пан Михальчишин відчитав Проклямацію Українського Дня губернатора Н. Рокефеллера. Т. Ракочий начеркнув світлі моменти з історії української державности.

Реферат англійською мовою виголосила пластунка Ірина Бішко з Бродалбіну. Із збірною деклямацією „Героям Крут" — виступали пл. юначки Марія Варшона й Ірина Зенич та новак Мирон Кривулич. Фортепіяновий дует виконали пластунки Стефанія Когут і Леся Пащак.

Пл. юнак Володимир Кривулич продеклямував вірш: „З наших воскресних днів".

Мирон Камаринський, голова Відділу УККА, відчитав Проклямацію Українського Дня мейора Амстердаму п. М. Вресра. Цю проклямацію видано 19 січня в присутності Екзекутиви Відділу УККА пп. Комаринського і С. Гнатківського. Її проголошено в місцевій американській пресі і радіо. Закінчено Сходини відспіванням національного гимну.

Д. О.

● **Нікіта Хрущов і його дружина Ніна** занедужали грипою — твердить британська пресова аґенція Ройтера. На цю недугу захворіло в самій тільки Москві пів мільйона людей.

МИКОЛА ЛІВИЦЬКИЙ
Голова Виконавчого Органу
Української Національної Ради

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА — ДОРОГОВКАЗ НА МАЙБУТНЄ

(Думки до Актів 22 Січня)

(4)

Коли ми говоримо про дальшу боротьбу за здійснення національно-державних українських постулятів, то мимоволі виникає питання: якими ж силами має прийти перемога цих постулятів? Звичайно, тут відіграватиме ролю сприятлива чи несприятлива міжнародна коньюнктура, а тому ми мусимо дбати про приєднування симпатій, зрозуміння і підтримку для нашої справи серед чужинецьких народів, про здобуття союзників. Але в першу чергу тут мають значення власні сили українського народу, бо жадні чужинці не будуть проливати свою кров за наше визволення, і ніхто нам з ласки самостійної держави, без наших власних зусиль і жертв, не подарує. І тому все залежить від того, чи в українському народі живе прагнення мати свою незалежну державу, чи він бореться ще й тепер, хай іншими, ніж раніш способами й методами, за здобуття свободи і незалежности?

Ці речі треба прийняти як аксіоми, що не вимагають якихось особливих доказів. І хоч нам доводиться наводити докази про невгаваючий спротив українського народу окупаційному режимові і про його прямування до здобуття незалежности у виступах перед чужинцями, нас самих, українців, ми хіба в цьому переконувати не потребуємо. Бо чи може якийсь народ добровільно відмовиться від свободи і незалежности в добі поставання все нових держав дотепер невільних народів, а тим більше український народ — після тих всіх жертв, які він поніс задля свого визволення?! Український народ не сприйняв накинутого йому московськими багнетами окупаційного режиму. Не зважаючи на понад сороклітній гніт і терор, в Україні живуть і борються українські патріоти. Тоталітарний режим не зміг полонити душ українських людей, і, найголовніше, не зміг полонити української молоді. Ось де наша надія і запорука перемоги! В Україні росте, міцніше і бореться свідоме національно, молоде покоління українців.

Можемо непомильно ствердити, що український народ невхильно прагне свободи і незалежности. Але про одне мусимо пам'ятати: після понурої доби жорстокого окупантського режиму, український народ не сприйме жадного повороту до реакційних дореволюційних часів, як вони були за колишніх Росії і Польщі; він не сприйме повороту якихось „рідних" поміщиків чи фабрикантів (якщо взагалі такі ще є в природі); він не сприйме жадної диктатури чи тоталітаризму навіть у своїй, українській формі. Він сприйме тільки справді народоправну українську державу; він сприйме Шевченківське „в своїй хаті — своя правда і сила і воля"; він сприйме оту вільну державу українського народу, основні засади якої накреслила, властне, доба Української Народної Республіки.

Саме в цей час можна спостерігати серед деяких кіл українського громадянства поза межами України упадок на дусі, зневір'я, навіть голоси про потребу ревізії наших національно-державних позицій. Вказується на те, що наша визвольна боротьба триває занадто довго і ще не видно її переможного кінця; що в умовах т. зв. політики коекзистенції західнього світу створюється дуже несприятлива міжнародна коньюнктура для визвольних прямувань всіх поневолених Москвою народів; що, нарешті, російсько-совєтська імперія й режим у ній ще дуже міцні, і не можна сподіватися їх швидкого упадку.

Справді, міжнародна ситуація для нас тепер несприятлива, а український народ на Батьківщині стоїть в обличчі нових небезпек і проб. Але це не значить, що наше становище безнадійне. Ми можемо в певних моментах думати про зміну деяких методів боротьби чи її тактики, але ні в якому разі про зміну нашої основної мети. Бо є деякі речі, які ніколи не передавнюються, ніколи не перестають бути зобов'язуючими для нації. Це в першу чергу — незмінність наших прямувань до свободи і незалежности, до визволення нашої Батьківщини.

Рідношкільний з'їзд українських педагогів та опікунів шкіл українознавства

Дати 5 і 6 грудня 1964 року запишуться незатертими буквами в історії українського шкільництва на терені ЗДА.

В тих днях відбувся великий Рідношкільний З'їзд українських педагогів в Шикаго де два повні дні провадились наради в справі шкіл Українознавства, головно їх педагогічного та матеріяльного забезпечення. Подія ця тим знаменна, що поруч нарад педагогів відбувались одночасно наради Централі Опікунів — себто громадських представників — опікунів Українознавчих Шкіл. Отже не тільки учительство, яке безпосередньо так чи інакше зв'язане зі школою і зацікавлене нею особисто, але й громадський чинник, себто приватні люди, які розуміють вагу і ролю рідного шкільництва у вихованні та навчанні нашої молоді.

З'їзд цей був дуже численний.

Були там делегати з Філядельфії, Ню Йорку, Рочестеру, Клівленду, Дітройту, Шикаго, Колумбусу, а навіть з Канади, яку особисто репрезентував голова тамошнього „Учительського Об'єднання", проф. І Козловський. Під оглядом технічним З'їзд був дуже добре і справно зорганізований. Подбала про це шикагівська учительська громада з її активною головою панею Назаревич у проводі; також голова Централі Опікунів з осідком у Дітройті інж. Б. Березовський виявив багато власної ініціятиви для організації з'їзду, а приявність голови Шкільної Ради УККА д-ра Е. Жарського, як почесного предсідника, в дуже великій мірі причинилась до діловости конференції.

Конференції і наради відбувались частинно спільно, а частинно паралельно, окремо по педагогічній лінії, де обговорювались чисто шкільні, тобто виховно-навчальні справи, а окремо по громадській, де Комітет Опікунів розв'язував свої проблеми. На окрему увагу заслуговує те, що ініціятори З'їзду подбали про ширшу зустріч з місцевим громадянством, яке дало наявний доказ свойого зацікавлення справами рідного шкільництва і численно явилось на З'їзд в означеній годині. Дуже відрадним явищем треба уважати те, що громадянство не тільки прислухувалось до інформацій, але брало живу участь в дискусії.

Цей живий контакт з громадянством мав вплив на успіх З'їзду.

В суботу по полудні між 3 а 10 год. вечором був час призначений на доповіді, реферати, дискусії і зустріч з громадянством. Окремих доповідей чи рефератів прослухано разом п'ять, не враховуючи довшої промови д-ра Жарського і пані Назаревич, голови Учительської Громади, яка була господарем З'їзду. Доповідали: проф. Роман Завадович „Занепад української мови на еміграції", проф. Сточанський „Завдання Шкіл Українознавства", проф Тучапський: „Дім і Школа", проф. І. Кучер про вислід анкети, проведеної СФУЖО на терені Дітройту між учнями парохіяльної і українознавчої школи, та ред. Мельник з Колумбус „Про рідне шкільництво на еміграції".

Після доповідей відбулася жива й цікава дискусія, в якій й гості брали участь.

Розмови протягнулись поза 10 год. веч. та закінчилися спільною вечерею, під час якої в промовах підкреслювано заслуги учительства, його посвяту, та жертвенний труд для навчання й виховання молоді.

В неділю ранком вже від год. 9 продовжувано наради.

Схвалено одноголосно 13 резолюцій, в яких стверджується незавидне положення більшости наших шкіл, байдужість деякої кількости батьків у відношенні до рідної школи, а з окрема до національного виховання своїх власних дітей, апелюється до ширших кол громадянства в справі співпраці зі школою.

Централя Опікунів старається про охоплення всіх українських дітей українськими школами та закликає громадянство піддержати Школи Українознавства. Одною із резолюцій був заклик до всього українського учительства організуватись в Учительські Громади, та прямувати до організування Централі як своєї надбудови, яка охопила б усе учительство, та нормалізувала б усі його професійні проблеми.

Після прийняття резолюцій і заключного слова д-ра Е. Жарського, як почесного предсідника З'їзду, та інж. Березовського як ділового предсідника недільної конференції, відспівано „Ще не вмерла ..", чим закрито цей направду діловий з'їзд, що напевно залишить слід в історії Українського Шкільництва.

П. Гайда

Піддержуймо Школу Українознавства

Живемо в такому часі, коли більшість людей уважає матеріяльні здобутки метою свого життя, забуваючи про духові вартості, для яких варто жити та працювати. Народившись в Україні, як вигнанці поселившись тут в Америці, ми не перестали бути українцями, ми продовжуємо вважати себе людьми української духовости й культури.

Бо нація, як фундаментальна вартість залишається нею незалежно чи ми, або наші внуки, будемо жити на території України, чи поза її границями на чужих землях, віддалених на тисячі миль і відділені безмежним океаном. І не для якоїсь примхи, але щоби забезпечити молоді високий рівень духового життя, виховання нашої молоді в національному дусі являється одним із найважніших завдань нашого часу. Якраз тому розумні батьки підходять до виховання дітей з національного боку.

Поверховність у розв'язуванні проблеми України й нової країни поселення і брак ясного розмежування між своїм і чужим, провадить до т. зв. національного дуалізму, або до повного хаосу, який скоріше чи пізніше мусить закінчитися катастрофою, то значить втратою наших нащадків.

Щоб тому зарадити, почали працювати Школи Українознавства.

Вони виховують дітей в любові до України і в пошані до нової батьківщини. Вони не лише вчать про Україну, про її традиції, про її культуру та духові надбання, але борються з асиміляційним процесом окруження та байдужістю деяких батьків.

Виховання молоді вимагає подвоєння зусиль, праці та посвяти дорогого тут всім часу. Ті, що працюють над збереженням нашої молоді — свідомі взятих на себе завдань починаючи з дому і продовжуючи в школах та молодечих організаціях, повинні знайти підтримку та зрозуміння серед широкого кола батьків.

Тож піддержуймо школи українознавства, та ставаймо в ряди тих, яким добро нашої молоді лежить на душі

Ярослав Дужий

Вечір фолкльору і розваги

43 Відділ Союзу Українок Америки обрав собі почесне завдання плекати наші традиції, нашу усну словесність. І так кілька літ тому випровадив на сцену гуцульських музик і показ ноші, потім зладив „Обжинки" у виконанні цілого гурта молодих дівчат і молодиць, а тепер задумав показати „Досвітки", оте стародавнє зібрання сільського жіноцтва, що співами й жартами скорочує при праці час.

5-го грудня відбувся цей вечір у Філядельфії. Відкриваючи його, голова Відділу п-ні Осипа Грабовенська, пояснила традицію досвітків, що існували по наших селах. Драм. Гурток, що існує при Відділі, спробував відтворити їх у цій сцені. Її уложив і вирежисирував артист Богдан Паздрій, якому належиться щира подяка за це діло. І

Сцена представляє сільську хату. При печі порається господиня (М. Євсевська), а на лаві й стільцях позасідали гості (І. Осідач, М. Капій, А. Ющишин, С. Бернадин, А. Саґата, С. Оранська). Одні прядуть, другі деруть пір'я, треті вишивають. Поміж веселу гутірку злітає пісня або якась сільська історія. Але всі чекають Мусія, старшого парубка, що вміє чудово розказувати. І вже коли він з'являється, (Б. Паздрій) то оповіданням немає кінця. А поміж те пісні, одна краща за другу. Та врешті господиня пригадує себе вечерею. Нею завершуються досвітки, оця приємна товариська розрада.

Сценка передає влучно гумор нашого села, оті щирі, незлобні жарти, веселі придибашки, майстерно розказувані пригоди. При тому вміло застосовані церемонії вітання чи прощання, припрошування при столі чи випивці. Це все оживлене чи злагіднене піснею, що раз-у-раз перебиває розмови й жарти. Акція йде жваво, а вміла режисерія затерла майже зовсім різницю між професійною грою і виступом початкових сил.

„Досвітки" зайняли першу частину вечора, хоч повинні були бути вміщені на кінці його.

Другу частину вечора заповнила естрадна програма, в якій Відділ теж уже має свою традицію. І справді — музично-вокальні точки на переміну з гутірками й декляміціями дали приємну й культурну розвагу.

Квартет молодих дівчат „Нас чотири" (Люба Капій, Галя Сагата, Стефа Мицик і Ніля Чума) — був милою несподіванкою для місцевої публіки. Їх пісні („Чорнії брови", „Іванку", „У цей темний вечір") свідчили про музикальність, а гарно стилізований народній стрій, про їх добрий смак.

Подружжя Ярослава й Оксани Рудакевич привітало присутніх своїми власними творами — пан Ярослав популярною гутіркою, а пані Оксана веселими віршами. Темою гутірки були цим разом „академії", що їх українська публіка вміло „уникає". На кінець подружжя відспівало попурі з актуальних пісень, вміло парафразованих.

Програму закінчив відомий октет 43 Відділу СУА. Наших вісім співачок під орудою проф. Ірини Чумової дали ще раз пробу свого вміння, відспівавши дві стрілецькі пісні („Пиймо друзі", „Як стрільці йшли з України"), та „Пісню про Львів" Козака. Їх бездоганний спів та елеґантний стрій ще раз переконав публіку, яку цінну мистецьку одиницю маємо в тих невтомних 8 панях (пп. Бернадин, Осідач, Капій, Скамай, Саґата, Гаврилів, Райнер, Грабовенська) і їх диригентці. **Л. Б.**

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково зриносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори:

П'ЯТНИЦЯ, 19-го ЛЮТОГО 1965 р.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. Місячні збори Б-ва св. о. Николая — 5-ий Відд. в год. 7-ій веч. в церковній залі. Звітуватиме Контр. Комісія та є інші справи до полагодження. На зборах збиратиметься членські вкладки. Проситься прибути. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Січ — 170 Відд. в год. 6-ій веч. в домівці УНДому при 90-96 Фліт вул. Проситься членів прибути на збори і вирівняти свої вкладки. — Д. Дидик, секр.

СУБОТА, 20-го ЛЮТОГО 1965 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Звичайні місячні збори В-ва св. Юрія — 239 Відд. від год. 3-4 по пол. в Укр. Амер. Горожан, при 847 N. Franklin. — Д-р В. Ґалан, предс., М. Ковальчук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запорізька Січ — 117 Відд. о год. 6-ій веч. в домівці Укр. Ветеранів при 33 E. 7th Street. — Управа.

НЕДІЛЯ, 21-го ЛЮТОГО 1965 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні загальні збори Б-ва св. Володимира — 105 Відд. о год. 2:30 по пол. в залі УНДому при вул. Clarisa & Roven з приписаним в статуті порядком нарад. — Управа.

ГЕММОНД, Інд. Річні загальні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя — 107 Відд. о год. 5:30 по пол. в залі церкви св. Михаїла при Колумбія евеню під ч. 7035. На порядку зборів: звіти Управи і Контр. Комісії та вибір управи на 1965 р. Проситься всіх членів взяти участь у зборах. — Управа.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата — 217 Відд. в 2-ій год. по пол. в Укр. Амер. Клюбі, 292 Hudson Ave. Проситься членів прибути на час і вирівняти свої залеглості. — В. Колданський, секр.

ПАСАЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка — 97-ий Відд. о 2-ій год. по пол. в церковній залі під ч. 47 Говп аве. Проситься членів прийти на збори. — Управа.

ГЕМТРАМК, Міш. Місячні збори 20-го Відділу о год. 1-ій по пол. в церковній залі при вул. 11700 МекДуґал. Є важні справи. Буде обговорена допомога для хворого члена від Відділу і УНСоюзу. Проситься прибути на ці збори. — Управа.

НЮ БРАНСВІК, Н. Дж. Річні збори 353-го Відд. назначені на 24 січня ц. р. не відбулися з причини поганої погоди. Уряд на 1965 рік залишився з попереднього року. — П. Грабович, предс., М. Семчишин, кас., Н. Василюк, секр.

БАЙОН, Н. Дж. Б-во св. Архангела Михаїла — 213 Відд. відбуло свої річні загальні збори в січні і на них вибрано нову Управу Відділу в такому складі: М. Гись, предс., Вол. Козак, секр., Б. Гавадзин, касир, Гр. Антош, заст. предс., І. Кушнір і П. Шкап'як — трастісти, О. Кобрин і Д. Лаба — члени Контр. Комісії. Адреса і тел. нового секретаря: Володимир Козак, 67 Вест 11-та вул., Байон, Н. Дж. Тел. HE 6-5392. — Управа.

КЕМБЕЛ, Огайо. С-во Пресв. Діви Марії — 119 Відд. відбуло свої річні збори 20 грудня м. р. На зборах відбулися: звіти, деякі важні ухвали та вибір нової Управи. Склад Управи на 1965 р.: Анна Сорока, предс., Ольга Мамрич, секр., Василь Белей і Феня Поліщук — Контр. Комісія. Проситься вплачувати членські вкладки на час. — А. Сорока, предс., О. Мамрич, секр.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. Дня 20 грудня 1964 р. відбулися річні загальні збори Б-ва св. о. Миколая — 5 Відд., на яких вибрано нову управу на 1965 р. в такому складі: А. Малан, предс., А. Климишин, касир, І. Сидор, секр. Контр. Комісія: М. Курочка, М. Заровенний і І. Марко. Річні збори схвалили додаткову суму на Нац. Фонд, щоб стати членом Почесного Клюбу, 1,500 дол. призначили на будову церкви в Асторії, а приявні члени на зборах зложили дол. 43.00 для залишенців і цю суму переслали до ЗУАДК. Адреса секретаря: 31-32 — 36th Street, Асторія. Тел.: RA 8-6033. — І. Сидор, секр.

НЕДІЛЯ, 21-го ЛЮТОГО 1965 р.

ДЕНВЕР, Кольорадо. Річні збори Т-ва ім. Лесі Українки — 226 Відд. о год. 4-ій по пол. в Пластовому Домі при вулицях Пікос і 40 Ave. Проситься усіх членів прибути на збори. — І. Івахів, гол., М. Кальба, секр.

МАЯМІ, Флорида. Річні загальні збори 368-го Відд. о год. 4-ій по пол., в залі Укр. Амер. Клюбу, 3595 N. W. 35th St. Просимо всіх дорослих членів прийти на збори. — Управа.

ТАРЗАН, Ч. 5387. Посилає по мавпу!

— Ця каменюка мусить важити понад 200 фунтів, — крикнув Тарзан. — Як міг її піднести цей малий чоловік?

— Можливо, що більше щастя матимете в другому змагу, — глузував Могутній. — Змагання в дужанні!

І, звертаючися до помічника, — поважно сказав. — Приведіть мавпу!